

1. Den af Rådets generalsekretær den 19. oktober 1981 truffne afgørelse om ikke at anerkende den sygdom, der førte til René Seingry's død, som en erhvervssygdom, samt generalsekretærens afvisning den 14. maj 1982 af sagsøgernes klage annulleres.
2. I øvrigt frifindes sagsøgte.
3. Rådet betaler sagens omkostninger med undtagelse af intervenientens.

Koopmans

O'Keeffe

Bosco

Afsagt i offentligt retsmøde i Luxembourg den 26. januar 1984.

Justitssekretæren
efter bemyndigelse

H. A. Rühl

Ekspeditionssekretær

T. Koopmans

Formand for første afdeling

FORSLAG TIL AFGØRELSE FRA GENERALADVOKAT S. ROZÈS
FREMSAT DEN 24. NOVEMBER 1983 ¹

Høje Domstol.

Der er ved Domstolen anlagt sag af Georgette Seiler, enke efter R. S., og hendes to børn, Florence og Georges-

Francis, blandt andet med påstand om, at Domstolen annullerer en afgørelse om ikke at anerkende deres afdøde ægtefælles og fars sygdom som en erhvervssygdom.

¹ — Oversat fra fransk.

I — De faktiske omstændigheder er følgende:

I 1954 blev R. S. i en alder af 31 år ansat ved Det særlige Ministerråd for Det europæiske Kul- og Stålfællesskab. I medfør af fusionstraktaten af 8. april 1965 trådte et fælles Råd med virkning fra 1. juli 1967 i stedet for Rådene for de tre eksisterende Fællesskaber, men allerede inden dette tidspunkt var der oprettet et fælles generalsekretariat med henblik på koordinering. R. S. var fra 1958 ansat som direktør for generalsekretærens kabinet.

I begyndelsen af 1977 blev R. S. »under arbejdet angrebet af stærke bryst-smerter«. Efter måneders sygeorlov erklærende lægerne, at han kunne genoptage arbejdet uden at tage for kraftigt fat. I april 1978 fik han igen »brystbesvær«.

Det skal bemærkes, at R. S. hvert år med sine lægers samtykke var på kurophold, og at Rådet i besvarelse af et spørgsmål fra Rødstolen præciserede, at institutionens rådgivende læge aldrig ved de regelmæssige lægeundersøgelser havde givet ham særlige råd vedrørende hans erhvervsmæssige beskæftigelse.

Den 23. juli 1979 døde R. S. af en blodprop i hjertet, mens han opholdt sig på sin arbejdsplads.

På alle de ydelsesberettigede pårørendes vegne anmodede Seingry's søn den 10. oktober 1979 Rådets generalsekretær om at anerkende, at hans far var død som følge af en sygdom, der var opstået i forbindelse med eller under udøvelsen af hans arbejde i De europæiske Fællesskabers tjeneste.

Efter et midlertidigt svar meddelte generalsekretæren i henhold til artikel 21, stk. 1, i den ordning, som omtales i

tjenestemandsvedtægtens artikel 73¹, de ydelsesberettigede pårørende, at ifølge de konklusioner, som var afgivet af den af institutionen udpegede læge, der skal høres i henhold til ordningens artikel 19, 1. led,², kunne han ikke »anerkende, at den sygdom, som medførte døden, var en erhvervssygdom«.

Idet R. S.'s ydelsesberettigede pårørende udtrykkeligt henviste til ordningens artikel 21, stk. 2, anmodede de om, at det i artikel 23, fastsatte lægeudvalg³ afgav udtalelse.

Tilsyneladende kunne lægeudvalget udpeges uden større vanskelighed, og den 7. september 1981 afgav det følgende erklæring:

»S.'s særlig forjagede arbejdsforhold kan have fremkaldt en forværring af kransåresygdommen, sam-

1 — Vedtægtens artikel 73, stk. 1, lyder således:

»1. Under de betingelser, der er fastsat i henhold til en af Fællesskabernes institutioner efter fælles aftale og efter udtalelse fra vedtægsudvalget vedtaget ordning, sikres tjenestemanden fra tiltrædelsesdagen imod risiko for erhvervssygdomme og ulykker. Han skal til sikring mod risici uden for tjenestens bidrage til indtil 0,1 % af sin grundløn. I ordningen præciseres de risici, der ikke dækkes«.

Ordningens artikel 21 bestemmer:

»Ansættelsesmyndigheden giver, inden den træffer afgørelse i henhold til artikel 19, meddelelse til tjenestemanden eller de øvrige ydelsesberettigede om udkastet til nævnte afgørelse, ledsaget af de konklusioner, som er afgivet af den eller de af institutionen udpegede læger ... Tjenestemanden eller de øvrige ydelsesberettigede kan inden for 60 dage anmode om, at det i artikel 23 fastsatte lægeudvalg afgiver udtalelse ...«.

2 — »Ansættelsesmyndigheden træffer i henhold til den i artikel 21 fastsatte procedure afgørelse om anerkendelse af en begivenheds karakter af ulykke, herunder dens karakter af en arbejds- eller privat risiko; eller af en sygdoms erhvervsmæssige oprindelse samt om fastsættelse af grad for vedvarende invaliditet,

— på grundlag af de konklusioner, som er afgivet af den eller de af institutionerne udpegede læger,
— og, hvis tjenestemanden anmoder herom, efter høring af det i artikel 23 fastsatte lægeudvalg«.

3 — »1. Lægeudvalget består af tre læger, der udpeges:

- den første, af ansættelsesmyndigheden;
 - den anden, af tjenestemanden eller de øvrige ydelsesberettigede;
 - den tredje, af disse to læger i fællesskab.
- ...

tidig med at Seingry imidlertid af andre grunde, navnlig tobaksgiftning, er særlig udsat for denne sygdom. Det kan efter vores opfattelse ikke antages, at der er tale om en erhvervssygdom i snæver betydning. 'Erhvervsbetinget stress' er nemlig kun én af flere sygdomsfremkaldende faktorer, og man kan ligesom doktor D.¹ rejse det spørgsmål, om ikke der ud over det meget krævende arbejde, som Seingry skulle udføre, skal tages hensyn til, at der i hans psyke² kunne konstateres et element af perfektionisme og hyperaktivitet.»

Den 19. oktober 1981 meddelte generalsekretæren R. S.'s søn, at »han på grundlag af den afgivne erklæring beklager at måtte meddele, at det ikke kan anerkendes, at R. S.'s sygdom var en erhvervssygdom».

Foruden påstanden om annullation af denne afgørelse samt af afvisningen af den administrative klage har R. S.'s ydelsesberettigede pårørende nedlagt påstand om, at det statueres, at den sygdom, som medførte hans død, var en erhvervssygdom, samt at sagsøgte derfor tilpligtes at udbetale dem de i tjenestemandsvedtægtens artikel 73 fastsatte ydelser.

Aktieselskabet Royale belge, som handler dels i eget, dels i fjorten andre forsikringsselskabers navn, som fællesskabsinstitutionerne, repræsenteret af Kommissionen, har indgået en »kollektiv forsikringsoverenskomst« med, er indtrådt som intervenient i sagen til støtte for de af

Rådet for De europæiske Fællesskaber nedlagte påstande.

II — Det skal først bemærkes, at Domstolen *ikke* har kompetence til at prøve de to sidste punkter af den anden påstand. Selv om Domstolen er kompetent til at afgøre, om ansættelsesmyndighedens afvisning af klagen er lovlig, kan Domstolen ikke træde i de kompetente instansers sted med henblik på at fastslå, om der består en årsagssammenhæng mellem erhvervsudøvelsen og dødsfaldet.

III — Til støtte for påstanden om annullation har sagsøgerne i det væsentlige anført, at lægeudvalgets erklæring, som danner retsgrundlaget for den trufne afgørelse, er tvetydig, for så vidt det konkluderes, at den sygdom, som R. S. led af, ikke var en erhvervssygdom »i snæver betydning«; under alle omstændigheder udelukker erklæringen ingenting, at arbejdsvilkårene kunne medføre en forværring af den lidelse, som skulle få så ulykkelig en udgang, og ansættelsesmyndighedens afvisning er ubegrundet.

I den foreliggende sag påhviler det Domstolen at efterprøve det grundlag, hvorpå den af institutionen udpegede læge og lægeudvalget er nået til deres konklusioner.

Under disse omstændigheder er det nødvendigt omhyggeligt at gennemgå de beføjelser, som er tildelt dels den af administrationen udpegede læge, dels lægeudvalget. Det skal her understreges, at den læge som »udpeges« af alle fællesskabsinstitutionerne, jfr. ordningens artikel 19 og artikel 23, rent faktisk altid er den læge, som »foreslås« af forsikrings-selskabet. I henhold til artikel 5 i den kollektive forsikringsoverenskomst kan selskabet nemlig kun give afkald på

1 — Doktor H. D. havde af den læge, der i første omgang var udpeget af institutionen, fået forelagt sagen til udtalelse. R. S. havde konsulteret ham i 1961 og 1969.

2 — Under høringen den 14. 3. 1980 citerede doktor H. D. følgende passus vedrørende erhvervsbetinget »stress« fra »Heart Disease« (1975) af Silber og Katz: »Research has, as yet, failed to conclusively establish a relationship between personality and coronary artery disease«.

at indbringe sagen for De europæiske Fællesskabers Domstol¹, såfremt ansættelsesmyndighedens afgørelse er truffet i *overensstemmelse med den af forsikrings-selskabernes sagkyndige forud afgivne udtalelse eller med lægeudvalgets udtalelse*, jfr. ordningens artikel 23, *når forsikringsselskabernes sagkyndige i sin egenskab af læge har været medlem af udvalget*; i så fald refunderer forsikrings-selskaberne det fulde beløb, som Fællesskaberne har udbetalt til skadelidte eller dennes ydelsesberettigede pårørende i overensstemmelse med den af ansættelsesmyndigheden truffene afgørelse.

1. Rådet har på Domstolens foranledning fremlagt en skrivelse af 3. december 1979 fra direktøren for administration vedrørende en samtale, som han havde haft med den pågældende læge.

Det fremgår af skrivelsen, at direktøren for administrationen har »udleveret resultaterne af den af administrationen foretagne undersøgelse til denne læge« (hvilke resultater ikke findes i sagen) og »bekræftet de forhold, som fremgår af undersøgelsen«. Lægen »bad ikke om indsigt i aktmappen. Han ønskede derimod at få tilsendt de elektrokardiogrammer, som findes i mappen«. Lægen havde ligeledes meddelt direktøren, »at han ville forelægge hele sagen for en universitetsprofessor, som var specialist i hjertesygdomme, eller eventuelt om fornødent for et professorudvalg«. Ifølge disse oplysninger kan det ikke fastslås, at der forelå klart definerede beføjelser.

2. For så vidt angår lægeudvalgets kommissorium, fremgår det af en skrivelse af 29. september 1980 fra generalsekretæren — ligeledes fremlagt på

Domstolens foranledning — at, »de sagkyndige læger skal udtale sig om, hvorvidt den sygdom, som har forårsaget R. S.'s død, kan anses for at være en erhvervssygdom«.

Ordningens artikel 3, stk. 1, bestemmer: »Som erhvervssygdom anses de sygdomme, som er optaget i den 'europæiske liste over erhvervssygdomme', bilagt henstilling af 23. juli 1962 fra Kommissionen², samt de eventuelle tillæg hertil, for så vidt tjenestemanden under tjenesten ved De europæiske Fællesskaber har været udsat for risiko for at pådrage sig disse sygdomme«.

I kraft af »oprindelsesformodningen« medfører optagelsen af en sygdom på den »europæiske liste«, at skadelidte får en næsten automatisk ret til erstatning, idet han fritages for bevisbyrden.

Det er ubestridt, at iskæmiske hjertesygdomme (kransåresygdomme) endnu ikke er optaget på den »europæiske liste«³; som følge deraf er lægeudvalgets kommissorium efter min opfattelse genstandsløst, for så vidt angår dette punkt.

Dem omstændighed, at lægeudvalget i sine konklusioner henviser til en er-

2 — JO 80 af 31. 8. 1962, s. 2188. Betingelserne for at udrede særlige ydelser i tilfælde af erhvervssygdomme blev behandlet i en henstilling fra Kommissionen af 20. 7. 1966 (EFT 147 af 9. 8. 1966, s. 2696 ff.).

3 — Doktor H. D., som blev konsulteret af den af administrationen udpegede læge, har imidlertid citeret følgende afsnit af Hurst's bog »The Heart«, 1978: »Compensation for occupational cardiovascular disease has been introduced by statute in approximately 18 states. Such statutes have been written to provide that in the absence of adequate rebuttal, the development of a cardiovascular disorder is presumed to be the result of the occupation peculiar to the categories of employees such as firemen and policemen, but other occupational groups have also been included. Such legislation has been without proper scientific evidence that any of these occupations is truly more prone to injure or unfavorably affect the cardiovascular system than any other occupation, and the motivation for these laws appears to have been political« (s. 1998).

1 — Domstolen har ifølge en voldgiftsklausul kompetence til at afgøre alle »lægelige« tvister vedrørende en opfyldelsen af forsikringskontrakten.

hvervssygdom i snæver betydning, »der er uden relevans i det foreliggende tilfælde, giver desuden anledning til tvivl om, hvorvidt [invaliditets-] udvalget i tilstrækkelig grad har været klar over sin opgave«, for at gentage ordlyden i den af Domstolen den 12. januar 1983 afsagte dom¹.

3. Det fremgår imidlertid af Rådets og forsikringselskabet skriftlige og mundtlige indlæg, at lægeudvalget, som omfattede selskabets sagkyndige læge, tog den mulighed i betragtning, som er nævnt i ordningens artikel 3, stk. 2, der bestemmer: »Ligeledes *anses* som erhvervssygdom enhver sygdom eller forværring af en *bestående* sygdom, som ikke findes på den i stk. 1 nævnte liste, når det er tilstrækkeligt godtgjort, at den er opstået under eller i forbindelse med tjenesten ved Fællesskaberne«².

De erhvervssygdomme, som der her er tale om, omfatter således ligeledes de sygdomme, som er opstået under eller i forbindelse med tjenesten, samt *forværringen* — såfremt det er tilstrækkeligt godtgjort, at den skyldes tjenesten — af *enhver* tidligere sygdom, selv om den ikke måtte være af »strengt erhvervsmæssig« oprindelse.

Lægeudvalget kan imidlertid antaget, at der ved en forværring af en *bestående* sygdom, som kan ligestilles med en »erhvervssygdom«, skal forstås en forværring af erhvervsmæssig oprindelse af en sygdom, som er opstået, *inden* tjenestemanden tiltrådte tjenesten.

Jeg mener ikke, at en sådan fortolkning er holdbar.

Den ville nemlig yderligere føre til, at bestemmelsen kun kunne anvendes på en

forværring af sygdomme, som var konstateret, *inden tjenestemanden tiltrådte tjenesten*. Hvis den lægeundersøgelse, som enhver tjenestemand skal underkastes før udnævnelsen, foretages med tilstrækkelig grundighed, bør tjenestemanden da ikke ansættes, hvis han er angrebet af en alvorlig sygdom, eller i det mindste bør han kun pålægges arbejde, som er foreneligt med sygdommen.

Jeg mener, at lægeudvalgets opfattelse er i direkte modstrid med Kommissionens henstilling til medlemsstaterne i 1962

»om i øvrigt i deres administrativt eller ved lov fastsatte bestemmelser at indføre en ret til erstatning ifølge lovgivningen om erhvervssygdomme, når det er tilstrækkeligt godtgjort af den pågældende arbejdstager, at han *på grund af sit arbejde* har pådraget sig en sygdom, som ikke er opført på den nationale liste«.

For at der kan tales om »forværring af en *bestående* sygdom«, jfr. ordningens artikel 3, stk. 2, er det tilstrækkeligt, at den pågældende sygdom blev pådraget og konstateret af en læge efter den pågældendes ansættelse. Det skal naturligvis fastslås, om forværringen er opstået under eller i forbindelse med tjenesten.

Lægeudvalget tager ikke i konklusionen klart stilling til, om udøvelsen af R. S.'s arbejde kan have medført en forværring af den sygdom, som i hvert fald allerede i 1977 var konstateret af en læge³, hvilket kan skyldes, at det af generalsekretæren fastlagte kommissorium var uklart.

1 — Sag 257/81, K. mod Rådet, præmis 18, Sml. 1983, s. 1.

2 — Den italienske formulering af denne bestemmelse er ukorrekt.

3 — Erklæring fra doktor J. D. af 26. 9. 1979 og fra doktor J. af 25. 9. 1979. Speciallægeerklæring af 7. 7. 1981.

Men det fremgår heraf, at den af Rådets generalsekretær truffne afgørelse om at afvise de ydelsesberettigede pårørendes klage »lider af en formmangel«, jfr. dommen af 12. januar 1983, præmis 19; afgørelsen bør derfor annulleres.

Det tilkommer ansættelsesmyndigheden at genoptage proceduren efter ordningens artikler 19 ff., idet den pålægger den af institutionen udpegede læge eller eventuelt lægeudvalget klart at fastslås, om der består en årsagssammenhæng mellem tjenestens udøvelse og forværringen af den sygdom, som tidligere var konstateret af en læge.

Sammenfattende skal jeg foreslå, at de afgørelser, som blev meddelt sagsøgerne ved skrivelser af 19. oktober 1981 og 14. maj 1982, annulleres, og at Rådet betaler samtlige sagens omkostninger, dog at det selskab, som er indtrådt som intervenient, bærer egne omkostninger.

